

Автор:
Духота Тетяна Сергіївна,
Студентка 51-ОВмз групи
Науковий керівник:
Твердохліб Ігор Анатолійович
Старший викладач
Кафедри комп'ютерної інженерії,
Кандидат педагогічних наук

ТЕСТИ ЗАГАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У НАЦІОНАЛЬНИХ СИСТЕМАХ ВСТУПНИХ ІСПИТІВ ДО ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ: СВІТОВИЙ ДОСВІД І УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Значимість задачі відбору студентів до вищих навчальних закладів постійно зростає і набуває надзвичайної ваги у сучасному знаневому, інноваційному суспільстві, оскільки саме людський потенціал, його інтелект перетворюється в основний його ресурс. Успішність держави все більше визначається ефективності її системи освіти, яка готує нові покоління громадян, що забезпечують виживання і лідерство країни у глобалізованому конкурентному світі, крокуючого до суспільства сталого розвитку, що є умовою виживання і прогресу цивілізації.

У системі вступу до вищих навчальних закладів в Україні у 2008 році відбулась радикальна реформа – перехід від вступних іспитів у вищих навчальних закладах до запровадження зовнішнього незалежного оцінювання, яке на даний момент виконує роль головного критерію вступу. Перехід цей готувався упродовж 5 років у рамках спільного проекту Міністерства освіти і науки України й Міжнародного фонду «Відродження» застосовуючи світовий досвід й теорію освітніх вимірювань до українського контексту.

Експеримент з упровадження тестів загальної навчальної компетентності у систему зовнішнього незалежного оцінювання відбувся відповідно до наказу міністерства освіти і науки України від 28.12.2009 р. № 1230 «Про проведення в 2010-2012 рр. експерименту з упровадження тесту загальної навчальної компетентності», в якому визначено загальні календарні терміни проведення апробації й пілотування тестів навчальної загальної компетентності та обсяги учасників експерименту по регіонах і роках і включає в себе 3 етапи:

1. Апробація тесту загальної навчальної компетентності (2010 рік).
2. Пілотування тесту загальної навчальної компетентності на регіональному рівні (2010-2011 навчальний рік).
3. Пілотування тесту загальної навчальної компетентності на державному рівні (2011-2012 навчальний рік).

Тест має дві частини вербально-комунікаційну й логіко-математичну: перша складається з трьох секцій тривалістю по 20 хв. - містить завдання закритого типу (8 завдань вибіркового типу, 3 завдання з короткою відповіддю) та есе - окремої секції тривалістю 30 хв.; друга - з трьох секцій тривалістю по 20 хв. (це завдання закритого типу: з них 8 - вибіркові, 3 - потребують короткої відповіді). Крім того, до ТЗНК входить апробаційна частіша (1 секція тривалістю 20 хв.), мета якої - психометричне опрацювання завдань, використуваних у наступних тестах (абітурієнт не знає, котра з секцій апробаційна).

Головною метою впровадження тестів загальної навчальної компетентності у систему зовнішнього незалежного оцінювання є вдосконалення системи вступу до вищих навчальних закладів на основі ЗНО: підвищення рівня її ефективності і справедливості. ТЗНК призначений для диференціації учасників тестування за рівнями загальної навчальної компетентності. Упровадження тестів загальної навчальної компетентності сприятиме становленню компетентнісної парадигми системи загальної і вищої освіти.

Метою педагогічного експерименту є упровадження тестів загальної навчальної компетентності у систему зовнішнього незалежного оцінювання, використання якого дасть

змогу покращити ефективність системи вступу до вищих навчальних закладів за рахунок використання додаткового критерію відбору, який підвищує прогноз успішності в навчанні (прогностичну валідність тестів ЗНО).

Вочевидь, чим більше критеріїв будуть враховуватись при вступі до вищих навчальних закладів, тим краще можна прогнозувати успішність навчання студента, а значить і здійснювати більш якісний відбір до ВНЗ.

Світова практика показує, що практично немає країн, які б не використовували при вступі до ВНЗ результати національних стандартизованих тестувань. Найпершим з цих країн був Азербайджан, який створив свою систему ЗНО абітурієнтів ще у 1993 році, а Литва проводить ЗНО абітурієнтів з 1997 року.

Дивлячись наперед, можна сказати, що доцільно ТЗНК зробити одним з показників об'єктивності, що буде враховуватися у вищих навчальних закладах України. Впровадження цього тесту гарантуватиме більш якісний відбір, а отже і престижність української вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Концепція тесту загальної навчальної компетентності (ТЗНК) випускників загальноосвітніх навчальних закладів // Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. — 2009. — № 9. — С. 5 — 28
2. Ляшенко О. І. Про концепцію тесту для виявлення здібностей абітурієнтів/ Педагогіка і психологія, 2001 № 4
3. Пономаренко В. С. Чи можна оцінити здатність особистості до навчання? // Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. — 2010. — № 4.

Одним із пріоритетів державної політики в розвитку освіти визначається створення однакових можливостей для дітей і молоді у здобутті якісної освіти. З 2005 року в Україні запроваджено зовнішнє незалежне оцінювання (далі-ЗНО) навчальних досягнень випускників загальноосвітніх навчальних закладів, яке одночасно виконує функції державної підсумкової атестації і відбору абітурієнтів при вступі до вищих навчальних закладів (далі-ВНЗ). Аналіз досвіду вступної кампанії до українських ВНЗ засвідчує, що з введенням ЗНО відбулися позитивні зрушення в забезпеченні рівного доступу громадян до вищої освіти на засадах об'єктивності і справедливості. Сьогодні багато фахівців розцінюють цю соціально важливу акцію як одну з плідних системних реформ української освіти за останні роки.

Кожна з країн у відборі абітурієнтів для продовження навчання керується своїми критеріями і мотивами, освітніми і культурними традиціями та законодавчими нормами. Чисельні моделі вступу до університетів фактично відображають таких п'ять типів систем прийому до ВНЗ:

1) На підставі одного або кількох шкільних випускних іспитів, які проводяться на національному або регіональному рівнях урядовими установами. Результати іспитів можуть бути єдиним критерієм відбору або розглядатися в комплексі з іншими чинниками, наприклад, академічна успішність у школі або поглиблене вивчення окремих предметів (Франція, Австрія, Велика Британія, Єгипет, Австралія).

2) За результатами централізованих вступних іспитів (Китай, Іран, Грузія) або на підставі власних іспитів, що проводять ВНЗ (Аргентина, Парагвай). Так само, як і в першій моделі, результати вступних іспитів можуть розглядатися в комплексі з академічною успішністю в школі (Туреччина, Іспанія, Сербія).

3) За результатами стандартизованих тестів на здібності, які оцінюють здатність абітурієнтів до навчання. Як правило, вони враховуються у поєднанні з іншими чинниками, що характеризують готовність випускника ЗНЗ до продовження навчання (США, Швеція).

4) На підставі кількох видів іспитів – національних випускних і вступних, які проводять заклади освіти (Японія, Бразилія, Фінляндія), інколи разом із додатковими випробовуваннями, які можуть проводити уряд, конкретний заклад освіти або незалежна організація (Ізраїль, Індія). Існують різні варіації цього типу набору, залежно від традицій і фактичної автономії університетів.

5) Без іспитів, на підставі інших чинників, що характеризують абітурієнта: академічної успішності в школі (Норвегія, Канада), портфоліо особистих досягнень та академічних здібностей (окремі університети США) тощо.

Об'єкт дослідження – тести оцінювання загальної навчальної компетентності учнів 11 класів для вступу у ВНЗ.

Предмет дослідження – розроблення та впровадження технології тестування загальної навчальної компетентності при вступі до ВНЗ.

Методи дослідження. Теоретичні методи: аналіз (для з'ясування ефективності застосування тестів компетентності), синтез (для систематизації теоретичних даних), абстрагування (дало змогу довести значущість тестів загальної компетентності), порівняльний аналіз (для опрацювання анкетних даних).

Емпіричні методи: визначення компетентності учнів для вступу до ВНЗ; педагогічний експеримент (констатувальний, частково формувальний).

Мета дослідження – обґрунтувати і впровадити системи завдань тестів загальної навчальної компетентності для вступних іспитів до вищих навчальних закладів.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

1. Проаналізувати розробленість вступного тестування ТЗНК в Україні.
2. Дослідити застосування тестів компетентності при вступі до ВНЗ у світовому досвіді.
3. Експериментально перевірити ефективність тестів загальної навчальної компетентності.

Гіпотеза дослідження полягає у вимірюванні за допомогою тестів загальної навчальної компетентності здібностей учнів до навчання показники яких не будуть суттєво відрізнятися від підсумкових оцінок за шкільними балами.